

جوان‌گرایی، هزاران امید و چند سوال

درباره مختصات گفتمان جوان‌گرایی که می‌تواند آینده فضای سیاسی کشور را بسازد **❶**

روزنامه خبری، تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان
۱۶ صفحه
تهران ۲۰۰۰ تومان
شهرستان‌ها و واحدهای
دانشگاهی ۱۵۰۰ تومان

فرهیختگان

شماره مسلسل ۳۵۳۴
دوشنبه ۳ تیر ۱۳۹۸
۲۰ شول ۱۴۴۰
۲۴ ژوئن ۲۰۱۹
شماره ۲۷۹۶

www.fdn.ir | Mon | 24 Jun 2019 | vol.10 | No. 2796 | 16 Pages

دلایل چهارگانه برای برداشتن گام دوم ایران

سرعت مقابله با بدعهدی‌ها را زیاد کنید

❷

«فرهیختگان» با بررسی آمار و ارقام واردات ۱۲ قلم کالای اساسی گزارش می‌دهد

کالاهای اساسی تامین شد سرعت واردات را کم کنید

❸

معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی
در گفت‌وگوی تفصیلی با «فرهیختگان»:

رشته‌های تخصصی پزشکی دانشگاه آزاد را زیادمی کنیم

❹

دفاع نولیبرالیسم از نوحنبلیسم

بحث‌های اخیر درباره «راه طی شده» مهندس بازرگان
نقد‌های شهید مطهری به او را زنده کرد

❺

۶ سال پس از دولت نهم و دهم
کارنامه سینمایی آن را بررسی کردیم

در خدمت و خیانت فیلمفارسی

❻

سر مقاله

جوان‌گرایی، هزاران امید و چند سوال

روی زمین کارآمدی خود را ثابت کند.

❶ جوان‌گرایی موتور پیشران حرکت به سمت کارآمدی
یکی از زاویه‌های ورود به بحث کارآمدی گفتمان مقاومت فعال توسعه ادبیات جوان‌گرایی است، واقعیت ماجرا این است که نسل‌های اول و دوم انقلاب در این ۴۰ سال از انگیزه و خلاقیت و ایده هر چه داشته‌اند به میدان آورده‌اند و کارنامه‌ای مشحون از نقاط مثبت و منفی از خود به جای گذاشته‌اند، در دولت‌داری تقریباً همه ایده‌های محتمل اعم از توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، عدالت و همگرایی با غرب محک خورده است و مردم می‌توانند به هر کدام از آنها نمره بدهند، اما نسل سوم انقلاب هم از لحاظ ایده و هم از باب انگیزه حرف‌های نویی دارند که می‌توانند با جاری شدن در دستگاه‌های اجرایی و حتی حوزه‌های تقنینی برای نظام ظرفیت‌سازی کنند.

در باب جوان‌گرایی چند پالس روشن وجود دارد که جای امیدواری دارد؛ اول اینکه حداقل در میان سیاسیون ایده جوان‌گرایی به‌عنوان یک موضوع قابل تأمل مطرح است، قالیباف چراغ ورود به عرصه انتخابات مجلس را با کلید جوان‌گرایی روشن می‌کند، در بدنه اصلاح‌طلبان جدی‌ترین دیاپالوگ انتقادی با خاتمی در نامه جوانان مطرح می‌شود و حتی دولت حسن روحانی که از پیرسال‌ترین دولت‌های تاریخ ایران است به سراغ وزیر و معاون وزیر جوان می‌رود. در حوزه افکار عمومی هم استقبال نسبی مردم از بحث بازنشستگی مدیران نشان می‌دهد ادبیات جوان‌گرایی زمینه رشد در میان مردم را دارد اما اینکه به گفتمان غالب تبدیل شده است یا نه بحثی است که در ادامه به آن اشاره می‌کنیم.

مجموعه انگاره‌های بالا نشان می‌دهد که گفتمان جوان‌گرایی حداقل زمینه طرح در فضای اجتماعی و سیاسی را دارد اما یک ایده چگونه می‌تواند به یک گفتمان غالب در حوزه اجتماعی و سیاسی تبدیل شود و آیا جوان‌گرایی در شرایط فعلی حائز این ویژگی‌ها هست؟

❷ جوان‌گرایی، لزوم عبور از رویکردهای فرمی
نکته اول اینکه آنچه تاکنون درخصوص ایده جوان‌گرایی

طرح شده است بیشتر از آنکه یک ایده محتوامحور باشد فرم‌محور بوده، فرم جوان‌گرایی جذاب است اما بحث مهم اینجا این است که جوان‌گرایی قرار است چه محتوایی به جامعه تزریق کند؟ به بیان ساده‌تر صرف تأکید بر جوان‌گرایی باعث سطحی شدن موضوع می‌شود و نفوذ گفتمانی ایده را کاهش می‌دهد، به عبارتی باید چشم‌انداز جوان‌گرایی روشن باشد. آیا قرار است صرفاً عده‌ای افراد سن‌وسال‌دار از صحنه رسمی خارج شوند و افرادی با شناسنامه‌های نوتر جای آنها را بگیرند؟ یا جوانانی که از آنها حرف می‌زنیم ایده‌های روشنی درخصوص حکمرانی حرفه‌ای هم دارند؟ نسبت آنها با عدالت چیست؟ برنامه روشنی برای تقابل با رانت دارند؟ یا خودشان هم در فضای رانتی و غیرقابلی به این نقطه رسیده‌اند؟ نظرشان درخصوص مساله آزادی‌های مشروع در جمهوری اسلامی چیست و آیا ایده‌ای برای تحقق آن دارند؟ نسبت‌شان با شفافیت چیست؟ آیا شفافیت و نظارت عمومی را به‌عنوان جدی‌ترین راه‌حل برای تقویت پایه‌های مردم‌سالاری به رسمیت می‌شناسند؟ از این جنس سوالات می‌توان باز هم فهرست کرد.

پاسخ به فهرست سوالاتی از جنس سوالات بالا می‌تواند ابعاد این موضوع را روشن کند که طراحان و پیگیری‌کنندگان ایده جوان‌گرایی دقیقاً قرار است چه تصویری از یک حکمرانی جوانانه به مردم نشان بدهند و هر قدر این پاسخ به مسائل واقعی مردم نزدیک‌تر باشد امکان اجتماعی شدن این ایده بیشتر است.

❸ لزوم اجتماعی شدن جوان‌گرایی قبل از ورود به عرصه سیاست

اجتماعی شدن جوان‌گرایی مهم‌ترین و فوریت‌دارترین موضوع درباره این ایده است. نگاهی به تجربیات دو دهه اخیر در فضای سیاسی کشور نشان می‌دهد هر گاه یک ایده قبل از تثبیت در عرصه اجتماعی به حوزه سیاست آمده است شکست خورده و البته مواردی هم وجود داشته است که یک ایده با صبر و تحمل و البته کاربلدی، اول به حوزه اجتماعی آمده است و بعد توانسته در فضای سیاسی هم امتداد پیدا کند.

تشکیل جمعیت دفاع از ارزش‌ها در سال‌های آغازین دهه ۷۰ به‌عنوان مجموعه‌ای سیاسی ورای جریان‌های چپ و راست سیاسی متشکل از افرادی از احمد پورنجانی تا روح‌الله حسینیان مصداقی از دسته‌اول است؛ ایده‌ای خوب با دغدغه‌هایی مهم که قبل از اجتماعی شدن وارد صحنه سیاست شد و ایده مرکزی شکست خورد تا نه از تاک نشانی بماند و نه از تاک‌نشان!

توفیق گفتمان عدالت در دهه ۸۰ که با افول ادبیات توسعه سیاسی دوم خرداد آغاز شد و در انتخابات ۸۴ به ثمر نشست نمونه‌ای از مدل دوم بود؛ طرح مساله مبارزه با فقر و فساد و تبعیض توسط دلسوزان انقلاب و کار موثر در حوزه‌های اجتماعی اعم از عرصه هنر یا دانشگاه سبب شد گفتمان عدالت قبل از ورود به ساخت سیاسی به مساله‌ای اجتماعی تبدیل شود تا تجربه سال ۷۶ تکرار نشود.

واقعیت این است که در شرایط فعلی جوان‌گرایی نه یک پیشنهاد بلکه به اقتضای شرایط یک ضرورت است، اما همان‌طور که گفته شد دغدغه‌ها و نگرانی‌هایی وجود دارد که در صورت برطرف نشدن ممکن است این گفتمان به ضد خود تبدیل شود، درواقع هر نوع احساس ناکارایی این گفتمان می‌تواند به بازتولید ادبیات پیرسالاری در جامعه منجر شود.

❹ جوان‌گرایی و ۳ ملاحظه

جمع‌بندی بحث اینکه طرح موضوع جوان‌گرایی به‌عنوان یک ضرورت سه ملاحظه جدی دارد:
نکته اول جوان‌گرایی به مثابه یک فرم یا متدولوژی نیاز به یک محتوا یا دال مرکزی دارد، ادبیات جذاب جوان‌گرایی اگر با یک ادبیات پیش‌برنده مطرح نشود قابلیت اجتماعی شدن نخواهد داشت؛ دالی مرکزی که بتواند مختصات یک مدل حکمرانی حرفه‌ای و مترقی و البته نیاز روز جامعه را پیش ببرد. شاید تمرکز بر شفافیت به مثابه محل تقاطع عدالت و آزادی بتواند گزینه‌ای قابل تأمل باشد. گفتمانی که می‌تواند برای طبقه متوسط جامعه به‌عنوان بزرگ‌ترین طبقه اجتماعی جذاب و موثر باشد، درواقع جوان‌گرایی اگر با یک دال مرکزی جذاب و کارا طرح نشود صرفاً به تغییر ویرترین تعبیر می‌شود و نمی‌تواند اثر عمیقی روی

محمد زعیمازاده

جانشین سردبیر

مهم‌ترین خبر روزهای اخیر ساقط کردن پهباد آمریکایی توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، اتفاقی که در طرف مقابل یعنی ایالات متحده جز برخی رجزخوانی‌های توفیتی‌تری و بعضاً پریشان‌گویی‌های ترامپ واکنشی در پی نداشت، جالب است رجزخوانی‌های ترامپ در داخل آمریکا هم خیلی جدی گرفته نشد و توسط نانسی پلوسی مهم‌ترین دموکرات در قدرت رسماً استهزا شد، مجموعه این اتفاق‌ها کارایی راهبردی مقاومت فعال جمهوری اسلامی در حوزه امنیت را نشان می‌دهد.

❶ راهبرد مقاومت فعال و مساله بدنه اجتماعی

مهم‌تر از اصل اتفاق، واکنش مثبت افکار عمومی نسبت به این رویداد مهم تاریخی است، واکنش طیف‌های مختلف مردمی در شبکه‌های اجتماعی و حتی به شکل کامنت در صفحات مجازی رسانه‌های معاند نشان می‌دهد همبستگی خوبی در این مساله شکل گرفته است و این یعنی یک اتفاق مثبت.

پیشتر هم گفتیم که ایالات متحده آمریکا ناظر به وضعیت کنونی سه راهبرد کلان را در تقابل با ایران در پیش گرفته است؛ فشار اقتصادی، جنگ روانی و عملیات نظامی. ماجرای پهباد پیش‌تر از قبل نشان داد گزینه سوم دورترین گزینه در دسترس آمریکاست، اما دو گزینه دیگر همچنان فعال است و از این پس راحت‌تر می‌توان گفت ایده راه سوم ایران مبتنی بر عقلانیت انقلابی و در تقابل با دو ایده سازش و جنگ دقیقاً با رویکرد بی‌اثر کردن این دو راهبرد ایالات متحده طراحی شده است.

البته می‌دانیم اثر بخشی حداکثری این ایده زمانی ممکن می‌شود که از پشتوانه مردمی پر قدرت برخوردار باشد و تشکیل و تثبیت پشتوانه مردمی مقاومت فعال زمانی رخ می‌دهد که این ایده بتواند در واقعیت و

صدای نخبگان، نگاه جوانان FARHIKHTEGAN

@farhikhtegandaily

روزنامه فرهیختگان WWW.FDN.IR

فرهیختگان